

Dünden Yarına Sosyal Haklar

Prof. Dr. Seyhan Erdoğan

Ankara Üniversitesi

Siyasal Bilgiler Fakültesi

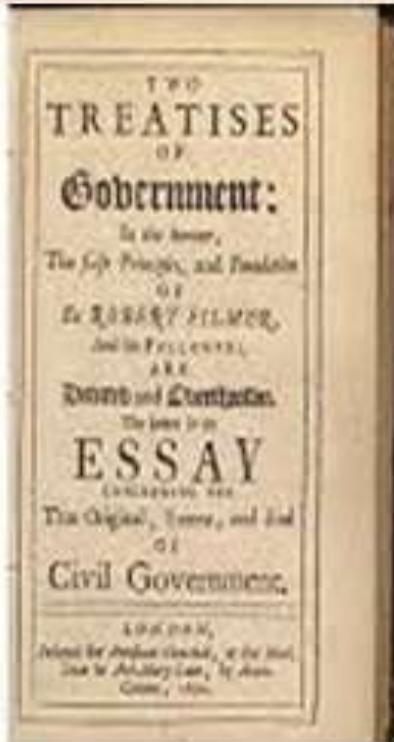
Emekli Öğretim Üyesi

Sosyal Haklar

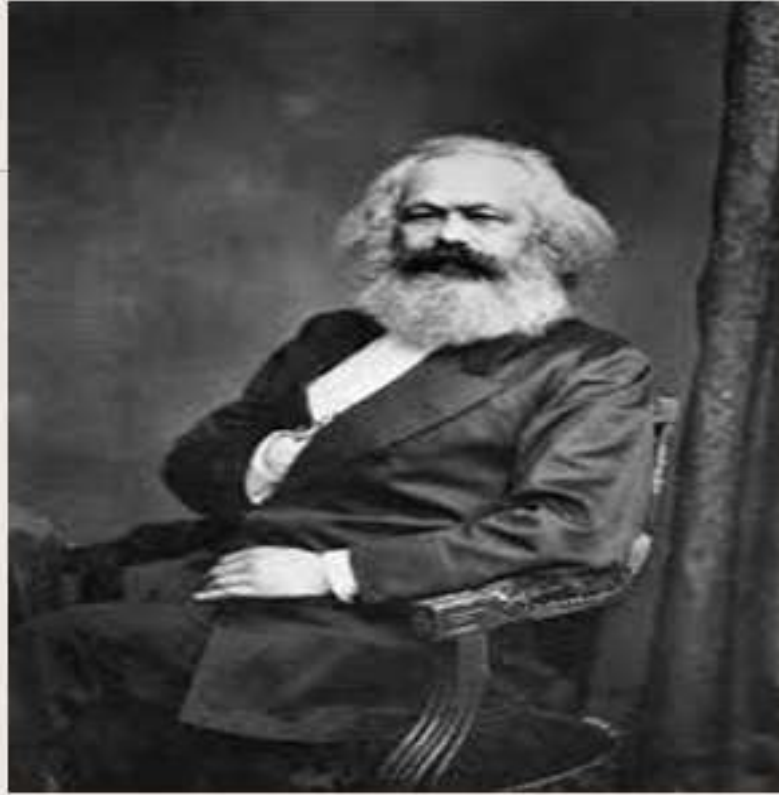

18. Yüzyıl Liberal düşünce: Doğal hak

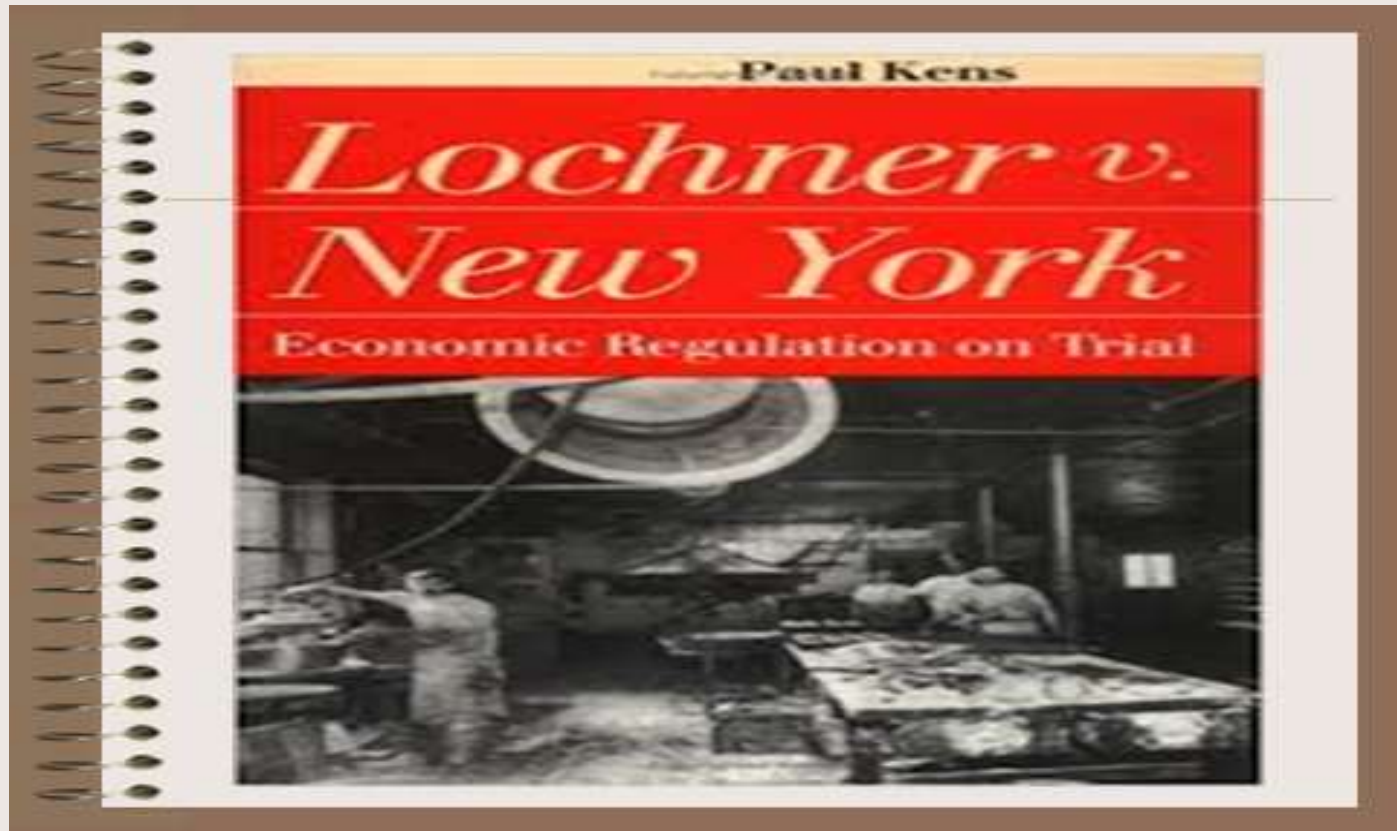
**John Locke,
Father of
Classical
Liberalism.
The Equal
Right to Life,
Liberty, and
Property.**

19. Yüzyıl Marksist eleştiri

Lochner doktrini

19. Yüzyıl ulusal düzeyde sosyal hakların gelişimi

- «Tehlikeli sınıflar»
- Sınıf mücadelelerinin rolü

20. Yüzyılın ilk yarısı 1. Dünya Savaşı sonrası gelişmeler

- 1919 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü'nün kurulması ve çalışma yaşamına ilişkin işçiyi koruyan uluslararası düzenlemeler

20. Yüzyılın ikinci yarısı

- 10 Aralık 1948 tarihinde imzalanan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi,
- İki önemli gelişme:
 - İnsan haklarının evrenselliği fikri
 - Medeni ve siyasi hakların yanı sıra sosyal haklar kavramının doğuşu

Bildirge'de Sosyal Haklar

- Kişinin onuru ve kişiliğinin serbestçe gelişmesi için gerekli olan ekonomik, sosyal ve kültürel hakların, ulusal çaba ve uluslararası işbirliği yoluyla ve her devletin örgüt ve kaynaklarıyla orantılı olarak gerçekleştirilmesi hakkı

Bildirge'de Sosyal Haklar

- Zorla alıştırılmama
- Toplanma ve dernek kurma özgürlüğü vardır.
- Sosyal güvenlik
- Çalışma, işini özgürce seçme, adil ve elverişli çalışma koşulları ve işsizlikten korunma
- Eşit alışma karşılığı eşit ücrete hakkı vardır.

Bildirgede sosyal haklar

- Kendisine ve ailesine insanlık onuruna uygun bir yaşayış sağlayan, gerekirse her türlü sosyal güvenlik araçlarıyla da desteklenen bir ücret hakkı
- Çıkarlarının korunması için başkaları ile birlikte sendika kurma ve kurulu bir sendikaya katılma hakkı
- Çalışma saatlerinin makul ölçüde sınırlandırılması ve belirli aralıklarla ücretli izin dâhil olmak üzere, dinlenme ve boş zamanlarını değerlendirme hakkı

Bildirgede sosyal haklar

- Gerek kendisi, gerek ailesi için yiyecek, giyecek, konut, sağlıksal bakım, gerekli toplumsal hizmetler de içinde olmak üzere sağlığına ve esenliğine uygun bir yaşam düzeyi; işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, yaşlılıkta ya da geçim olanaklarına kendi iradesi dışında yoksul kaldığı başka durumlarda, güvenlik hakkı.
- Analık ve çocukluk özel bakım ve yardım hakkı. İster evlilik içinde, ister evlilik dışında doğsunlar, Çocuklar için eşit sosyal güvenlik hakkı.

Eğitim hakkı: bilimsel eğitim

- İlk ve temel eğitim evrelerinde parasız, İlköğretim zorunlu olmak üzere eğitim hakkı
- Teknik ve mesleki eğitimden yararlanma hakkı. Yüksek öğretimin, başarıya göre, herkese tam bir eşitlikle açık olması.
- (Eğitim, insan kişiliğinin tam gelişmesini, insan haklarıyla temel özgürlüklere saygının güçlenmesini amaç olarak almalıdır.)

Siyasal ve toplumsal yapı

- MADDE 28: Herkesin bu bildirmede yer alan hak ve özgürlüklerin tam olarak uygulanmasını sağlayacak bir toplumsal ve uluslar arası düzene hakkı vardır.

Sözleşmeler

Bildirgeyi uluslararası antlaşmaların bağlayıcı diline çevirmek için yapılan anlaşmalar, hakları iki farklı türe ayırdı.

- **Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi** (16 Aralık 1966; Yürürlüğe Giriş: 23 Mart 1976)
- **Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi** (16 Aralık 1966; Yürürlüğe Giriş: 3 Ocak 1976)

Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklar

- Devletin, bu hakların tam olarak gerçekleşmesini **aşamalı olarak gerçekleştirme amacıyla, mevcut kaynakların azami düzeyiyle**, gereken adımları atmasının bir görev oluşturduğunu belirledi.
- Birçok ülkenin anayasası, eğer varsa, sosyal hakları ikincil olarak kabul etmiştir.

Avrupa Konseyinin Avrupa Sosyal Şartı

- 18 Ekim 1961 tarihinde, uzun bir hazırlık döneminin ardından kabul edilmiş, 1965 yılında yürürlüğe girmiştir.

Sosyal hakların doğuşunun yapısal nedenleri

1970'li yılların sonu

Küresel kapitalizm dönemi

Yıldırım, A. (2010). Küresel kapitalizm dönemi. İstanbul: Yayıncı.

Küresel kapitalizm

- Mal ve hizmet ticaretinin serbestleştirilmesi
- Sermaye hareketlerinin önündeki engellerin kaldırılması,
- İş yasalarının esnekleştirilmesi,
- Sosyal devlet harcamalarının daraltılması
- Özelleştirme

Özetle:

- Çalışma hakkı, asgari gelir ve insanca çalışma koşulları hakkı, sendikal haklar, sosyal güvenlik hakkı, sağlık hakkı, eğitim hakkı, barınma hakkı sosyal hukuk devletinin yükümlülüğünde kamusal olarak korunan ve sağlanan haklar olmaktan çıkmış piyasanın koşullarıyla sınırlanmıştır.

GATS

- Dünya Ticaret Örgütü bünyesindeki Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS) (Madde 1.3)

Sermayenin değerleme alanı olarak sosyal politika alanları

Emek akseni yerine kimliklere kayış

Yoksullara yönelik sosyal politika

Mikro sosyal politikalar

**Financial Services
for the Poor**
Lessons and Implications of
the Latest Research on Credit

February 27, 2015
9:00am - 5:00pm
Preston Auditorium

Join the Conversation: [@WorldBank](#) [#WBG](#) [#FinancialIncl](#)

Şirketlerin sosyal sorumluluğu

Sosyal sermaye

21. Yüzyılda sosyal haklar: Çözömsüzlük?

- Dünden
yarına....

1993 İkinci İnsan Hakları Kongresi Viyana

- Tartışma sürüyor

Hakkı olmaya hakkı olmayanlar

